

İŞÇİ DAYANIŞMASI



Uluslararası İşçi Dayanışması Derneği Bülteni • 15 Mart 2020 • No: 144



İnsanlığın Kaderi Ortaktır

Kurtuluş Yok Tek Başına! Ya Hep Beraber Ya Hiçbirimiz!

Yeni tip koronavirüs salgını, küresel iklim değişikliği, yangınlar, kuraklık, işsizlik, açlık, savaş, göç dalgaları... Dünyaya hâkim olan bu kaos ve felaket manzarası doğal olarak insanları ürkütüp korkutuyor. Durum korkutucu olabilir ama tüm bu sorunlar insanlığın ortak sorunlarıdır.

Meydanlar boş, caddeler ıssız. Alışveriş merkezleri, sinemalar, dükkânlar, lokantalar, kafeler, barlar kapalı. Toplu taşıma araçları çalışmıyor. 25 milyon nüfusa sahip Şangay'dan Roma'ya, New York'tan Paris'e dünyanın en büyük kentlerine hâkim olan manzara terk edilmişlik! Şu ana kadar birçok ülkede olağanüstü hal ilan edildi. "Koronavirüse karşı savaştayız" açıklamaları eşliğinde "sokağa çıkmayın, evinizde kalın" çağrıları yapılıyor. Bilim kurgu filmlerinin bile ötesine geçen kor-

kutucu, ürkütücü, bunaltıcı bir manzara! Hayır, "uzaylılar" dünyamızı istila etmedi. İnsanlığa bu kâbusu yaşatan kapitalist egemenler, yeni tip koronavirüs salgınına durdurmak istediklerini iddia ediyorlar.

Sınıf bilinçli işçiler asla yaratılan korku ve paniğe kapılmamalı, oluşturulan bu havayı sorgulamalıdır. Bugün bu manzarayı yaratan, insanlığa gün ortasında karanlığı yaşatan kapitalist sömürü düzenidir. Egemenler korkuyu özellikle körüklüyorlar. Çünkü koronavirüs salgınıyla aynı anda başka bir



şey daha oluyor. Sömürüye dayanan ve akıl almaz ölçüde toplumsal eşitsizlikler yaratan kapitalizmin bağrında biriken sorunlar patlıyor. Hatırlayalım, dünya ekonomisi 2008’de küresel ölçekte büyük bir kriz yaşamıştı. Ancak sistem girdiği çıkmazdan kurtulamıyor. Konuyu anlaşılır kılmak için güncel kavramlarla ifade edelim: Kapitalist sistem bir hayli yaşlanmıştır ve en etkili ilaçlar bile bünyesini saran enfeksiyona etki etmiyor. Bu yüzden sömürü sisteminin ateşi yükseldikçe yükseliyor. İşte son günlerde dünya borsalarını sallayan asıl neden budur. Yoksa sistemi krize sürükleyen hummanın nedeni koronavirüs değildir.

Ama egemenler, toplumu korku ve paniğe sürükleyerek patlayan krizin üzerini örtmeye, sistemin sorgulanmasının önüne geçmeye çalışıyorlar. Daha şimdiden işten atmalar, ücretsiz izinler, esnek çalışma biçimleri devreye sokulmuş bulunuyor. Dünya genelinde 25 milyon işçinin işten atılacağı öngörülüyor. Suçu koronavirüse yıkarak durumu meşrulaştırmak ve kapitalist sistemi aklamak istiyorlar. İşçi sınıfının önderlerinden biri, “her şeyi öğren hiçbir şeyi unutmama” demişti. Zira unutmak egemenlerin yalanlarına kanıp onların arkasından sürüklenmektir. O yüzden bir kez daha hatırlayalım: 2008’de patlak veren krizle birlikte milyonlarca işçi işten atıldı. Yalnızca Amerika’da, 2008’in son üç ayında 3 milyon işçi kapının önüne kondu. 2009’un sonuna gelindiğinde sayı 7 milyona varmıştı. Fakat işçi sınıfı durumu kabul etmedi. Kapitalizmin yarattığı krize karşı tüm dünyada büyük bir protesto dalgası patlak verdi. İşçiler, emekçiler, gençler kapitalist sistemi sorgulamaya yöneldi. Bu tarihten itibaren, ABD’de genç kuşakların sınıfsız ve sömürsüz bir toplum olan sosyalizme ilgisi arttı. 2010’un sonunda patlak veren halk isyanları ise Arap coğrafyasını sardı.

Geride bıraktığımız 2019 yılında da, Şili’den Cezayir’e birçok ülke emekçi isyanlarıyla sarsıldı. Emekçiler, içine itildikleri sefaleti kabul etmiyor, ayağa kalkıyor, devrim diye haykırıyordu. Koronavirüs salgını başlamadan önce Fransız işçi sınıfı, emeklilik yaşının yükseltilmesine karşı grev yapıyor, meydanları dolduruyordu. 4 Aralıktan beri süren eylemler karşısında Macron hükümeti bir hayli sıkışmıştı. Şimdi yaratılan korku ve panik nedeniyle meydanlar boşalmış, grev fiilen sona ermiştir. “Savaşta” diyen, meydanlarda yüz kişinin toplanmasını bile yasaklayan aynı Macron’dur. Covid-19’un “Macron’u kurtaran virüs!” olarak tarihe geçmesi şaşırtıcı olmaz. Koronavirüsü kullanarak toplumu korku tüneline itmeselerdi, işçileri evlerine gönderemezlerdi.

Bugün kapitalizmin sistem krizi dünya borsalarını sallamasaydı ve ekonomide her şey yolunda gitseydi egemenler asla durumu bu kadar abartmaz, olağanüstü hal ilan edip insanları evlerine kapanmaya zorlamazlardı. Açıkçası **bugün egemenlerin yarattığı korku dalgasının gerçek nedeni koronavirüs değildir.** Egemenler koronavirüs salgınına kapitalist sistemin büyük krizinin nedeni gibi göstermek için bilim kurgu filmlerini aşan bir kâbusa dönüştürdüler. Böylece toplumu korkutup dene-

tim altına almayı amaçlıyor, faturasını emekçilere kesecekleri krizi unutturmak istiyorlar.

Aslında Covid-19 hastalığını insanlığın başına musallat eden de kapitalizmdir. Son 17 yılda en az 5 küresel salgın ortaya çıkmasına rağmen, gerekli önlemler alınmıyor. Çünkü bu düzen insanı ve doğayı dikkate almıyor. Üretim, insanın sağlığı ve huzuru için yapılmıyor. Kontrolsüz, plansız ve kâr odaklı üretim yüzünden tüm dünyada ormanlar ve doğal yaşam tahrip ediliyor. Doğal yaşamın yok edilmesi, buraların tarım ve kentlere açılması, yaban hayvanlarla insanların temasını daha fazla kaçınılmaz hale getiriyor. Yaban hayvanlarından insana bulaşan virüsler, milyonlarca insanın bir arada yaşadığı kentlerde hızla yayılıyor.

Kapitalist sistemin nasıl bir saçmalık noktasına vardığını şuradan da görebiliriz: İnsanlık bilim ve teknoloji alanında büyük atılımlar yapmıştır. Makineleri o kadar geliştirdik ki canlı emek olmadan üretimin bir kısmını robotlarla yapabiliyoruz. Bir tuşa basarak, dünyanın bir ucundan öteki ucuna bilgi gönderebiliyor, iletişim kurabiliyoruz. Fakat yeni salgınların ortaya çıkması önlenemezken, koronavirüsten korunmak için ellerimizi sık sık sabunla yıkamamız öneriliyor. Oysa dünya nüfusunun yüzde 40’ı yani 3 milyar insan, ellerini yıkayacağı lavabo ve sabundan yoksundur. Keza dünya nüfusunun yarısından fazlasının herhangi bir sosyal güvencesi yoktur. Öyleyse bu denli gelişen bilim ve teknoloji kime hizmet ediyor?

Evet, uzayın dolaşıldığı, yapay zekânın, robotların üretim sürecinde yerini aldığı bir çağda yaşıyoruz. Ama bu çağda egemenlerin küresel bir salgına karşı önerdikleri başlıca şey su ve sabun! Bu düzen büyük çelişkiler ve akıl almaz eşitsizlikler yaratmıştır. Kapitalistler açısından önemli olan insanların sağlığı değil kârdır. Mesela salgından ağır şekilde etkilenen İtalya’da, koronavirüs tedavisinde kullanılan solunum cihazı kapak sistemi yetmemeye başladı. Bu cihazları üreten şirketin talebi karşılamaması üzerine devreye giren gönüllüler, üç boyutlu yazıcıyla vana ürettiler ve hastalara ulaşmasını sağladılar. Fakat bu cihazları astronomik fiyata satan şirket, aynı cihazı 1 dolara üreten gönüllüleri dava açmakla tehdit ediyor. İşte size kapitalist sistem!

Yeni tip koronavirüs salgını, küresel iklim değişikliği, yangınlar, kuraklık, işsizlik, açlık, savaş, göç dalgaları... Dünyaya hâkim olan bu kaos ve felaket manzarası doğal olarak insanları ürkütüp korkutuyor. Durum korkutucu olabilir ama tüm bu sorunlar insanlığın ortak sorunlarıdır. Küresel iklim değişikliği sınır tanımıyor, virüs sınır tanımıyor, milliyet seçmiyor. Hiç kimse bu sorunlara sırtını dönmez, “beni ilgilendirmiyor” diyemez. Çare, egemenlerin korkutmasına kapılıp eve kapanmak değildir. Düşünmek, sorgulamak ve örgütlenmek zorundayız. İnsanlık bir yol ayrımındadır. Ya insanlık bu sömürü düzeninden kurtulacak ya da bu düzen insanlığı yeni kâbuslara sürüklemeye devam edecek! İnsanlığın kaderi ortaktır. Kurtuluş Yok Tek Başına! Ya Hep Beraber Ya Hiçbirimiz! ■

Korku Tüneline İtilmiş Toplumlar Körleşir

Yeni tip koronavirüs salgını üzerinden tüm dünyada, kasıtlı olarak bir paranoya yaratılmış durumda. Yaratılan korku, virüsten çok daha hızlı yayılıyor. Türkiye’de Covid-19 hastalığının tespit edilmesinin ardından yürürlüğe sokulan sözde önlemler nedeniyle, insanlar toplumsal yaşama daha az katılırken, aynı zamanda gıda ve temizlik ürünleri stoklamaya başladı. Hemen herkes koronavirüs salgınına konuşur oldu. Korku tüneline itilen işçi ve emekçilerde muazzam bir panik havası yaratıldı.

Korku tüm canlılara has bir duygudur. Tehdit ve tehlikelere karşı canlının kendisini koruma gayretiyle verdiği bir tepkidir. Fakat korku, belirli bir eşiğin aşılmasıyla, uyarıcı bir tepki olmaktan çıkarak hastalığa dönüşür. Süreklileşen korku duygusu strese yol açar. Böylece insan doğru düşünememeye başlar ve paniğe sürüklenir. Bu korku sarmalı insanın düşünce bütünlüğünü bozar. Böylece insanlar olaylar karşısında doğru tepkiler veremez, şuarsuzca davranmaya başlar. Adeta körleşir! İşte bu sebeple korkutuluyoruz. Egemenler toplumu korkuyla hasta ediyorlar. Depremden kork, savaştan kork, koronavirüsten kork! Korkan ve sinikleşen bir toplum, egemenlerin esiri haline gelir.

Elbette virüs salgını yok saymak, hafife almak doğru değildir. Gerekli hijyen kurallarına uymalı, işyerlerimizde işçi sağlığı ve güvenliği önlemlerinin alınması için mücadele etmeliyiz. Ama düşünüp sorgulamayı da elden bırakmayalım: Bir taraftan bize “iyi beslenin, bağışıklık sisteminizi güçlendirin, hijyene dikkat edin” diyorlar ama öte taraftan bizi sefalet ücretine mahkûm ediyorlar. Elimize geçen parayla nasıl olacak da sağlıklı bir yaşam süreceğiz? Korkup paniğe sürüklenmeden bu tür soruları sormamız lazım. İçinden geçtiğimiz bu kaotik süreçte, egemenlerin sinsi oyunlarına karşı uyanık olmak hayati önemdedir.

Yeni salgın hastalıkların ortaya çıkmasını sağlayan kapitalist sömürü düzenidir. Her sene 11 milyon çocuk basit hastalıklardan ve açlıktan dolayı ölüyor. Sadece 2020’nin ilk iki ayında soğuk algınlığı gibi basit bir hastalıktan 70 bin, sıtmadan 140 bin insan ölmüştür. 240 bin insan AIDS kaynaklı, 1 milyon 200 bin insan ise kan-

ser nedeniyle hayatını kaybetmiştir. İş cinayetleri, meslek hastalıkları ve savaş nedeniyle her sene milyonlarca insan hayatını kaybediyor. Tüm bunların sebebinin kapitalizm ve onun kâr odaklı doğası olduğunu kim reddedebilir? Öyleyse asıl tehlikeli olan kapitalizmdir ve ona karşı mücadele vermemiz gereklidir. Ama korkutulmuş ve zihni felçleştirilmiş bir kişi bunu düşünemez.

Bir nevi korku imparatorluğu kurmaya çalışan egemenler, emekçilerin bilincine birer “korku memuru” yerleştiriyorlar. İnsanlar kendilerini yalnız ve çaresiz hissettikleri için korkuyorlar. Korkutma karşısında örgütlü ve sınıf bilinçli olmayan işçiler, olup bitenin sağlıklı bir değerlendirmesini yapamıyor; gerçek ile yalanı, doğru ile yanlış ayıramaz hale geliyor. Koronavirüs salgını gündeme gelinceye kadar, Şili’den Fransa’ya birçok ülkede işçi sınıfının sokakta olduğunu ve siyasi iktidarları sarsan eylemler gerçekleştirdiğini hatırlayalım. Bugün birçok ülkede olağanüstü hal ilan edildiğini, ordunun devreye girdiğini, sokağa çıkma yasaklarının ilan edildiğini görüyoruz. Dahası patronlar sınıfı esnek çalışmayı daha fazla yaygınlaştırmanın, işten atmaları meşrulaştırmanın bir bahanesi olarak koronavirüsü kullanıyor ve korkuyla körleştirdikleri emekçileri tepkisiz kılmak istiyorlar.

Korkuların aşılp savaş ve sömürünün olmadığı bir dünyada yaşamak mümkünken, insanlık kapitalizmden dolayı her şeyden korkar, korkutulur hale geldi. Fakat unutmamak gerekiyor ki korku toplumlarında, korku iki yanlıdır. Egemenler, emekçilerin bilincine çeşitli biçimlerde korku virüsü enjekte ediyorlar ama kendileri de korkuyla tutuşup korkuyla yanıyorlar. Çünkü kapitalist sömürü düzeni dört bir yana zulüm, eşitsizlik ve hastalık saçıyor. Toplumun çoğunluğunu oluşturan emekçilerin öfkesi derinden derine birikiyor, birçok ülkede isyanlarla açığa çıkıyor. Korkuyorlar, korksunlar da! Biz de kendi korkumuzu bir tarafa bırakıp asıl onların bizden korktuğunu görelim. Çoğunluk biziz, haklı ve doğru olan biziz. Yeter ki bağışıklık sistemimizi güçlendirelim. Örgütlülük işçi sınıfının bağışıklık sistemidir. Birleşip örgütlendiğimizde korkularımızın üzerinden gelmesini de dünyayı yeryüzü cenneti haline getirmesini de biliriz! ■

Salgının Sonuçları Sınıfsaldır, İşçi Sınıfı Kenetlenmelidir!

Covid-19 olarak tanımlanan yeni tip koronavirüs hastalığı dünya ölçeğinde yayılırken, virüsün zengin yoksul ayırmadığı, salgının sınıflar üstü bir boyut taşıdığı propaganda ediliyor. Oysa bu tam anlamıyla bir aldatmacadır. Zenginler sınıfından birkaç kişiye virüsün bulaşması, bu salgının zengin ile yoksulu eşit şekilde vurduğu anlamına gelmez. Ayrıca yoksul ile zenginlerin hastalanma oranları da şifa bulma sonuçları da bir değil! Covid-19 salgını tam anlamıyla sınıfsal bir meseledir, yıkıcı sonuçları diğer salgınlar gibi doğrudan işçi sınıfını vurmaktadır.

İşçi sınıfının şairi Nâzım Hikmet, “ölümün âdil olması için hayatın âdil olması lazım” diyordu. Ama kapitalist sömürü düzeninde yaşam âdil değil, o yüzden ölüm de âdil değil. Patronlar sınıfı son teknolojiyle donatılmış lüks konutlarında zevkusefa içinde yaşıyor, her türlü sağlık hizmetine ulaşabiliyor. Fakat bunu da yeterli bulmayan kimi zenginler, doktorlarını da yanlarına alarak kentlerden uzak sığınaklarına ve özel adalarına yerleştiler. Yüz milyonlarca emekçi ise en temel sağlık hizmetlerine bile ulaşamıyor. Covid-19 ile mücadele ettiklerini söyleyip korku imparatorluğu yaratan egemenler, nedense sağlık hizmetlerinin kapsamını genişletip tüm sağlık hizmetlerini parasız olarak sunmayı gündeme getirmiyorlar! Şu gerçeği aklımızdan çıkarmayalım: Virüsün küreselleşip yaygınlaşmasının nedeni, tüm ülkelerde sermayenin çıkarları temelinde sağlık hizmetlerinin çöküşe sürüklenmesi, kalitesiz ve paralı hale getirilmesidir.

Bağışıklık sistemimiz nasıl güçlenecek?

Tüm hastalıklarda olduğu gibi Covid-19'a karşı mücadelede de insanın bağışıklık sisteminin güçlü olmasının son derece etkili olduğu söyleniyor, tavsiyeler veriliyor. Peki, işçi ve emekçiler yeterli beslenebiliyor mu? Hayır! Dünya genelinde vahim bir durum yaşanıyor. Her 5 saniyede bir, 10 yaşın altında bir çocuk açlıktan ölüyor. 2 milyar insan günde 1,90 ilâ 3,20 dolar arasında bir gelirle yaşamaya çalışıyor. Yani milyarlarca insan açlık çekiyor. Üstelik bütün bunlar daha iyi bir dünya kurmanın imkânları varken oluyor.

Türkiye’de milyonlarca işçi asgari ücretle, ya da onun biraz altında bir ücretle çalıştırılıyor. 9 milyona yakın kişinin aylık geliri 673 liranın altındadır. 6 milyon 850 bin emekli, 2 bin liranın altında yani asgari ücretin bile çok gerisinde maaş alıyor. Asgari ücretin yarısı ve onun altında geliri olanların sayısı ise 2 milyonu aşıyor. Bu koşullarda yaşayan işçi ve emekçiler nasıl olacak da koronavirüse karşı güçlü bir şekilde beslenecek, bağışıklık sistemlerini güçlendirecek ve evlerinde virüse karşı hijyen sağlayacaklar? İşsizlik, geçim derdi, gelecek kaygısı yaşayan insanlar nasıl olacak da bağışıklık sistemini çökerten stresten uzak duracaklar?

İşçiler ellerini sık sık nasıl yıkayacak?

Sağlık Bakanı, koronavirüsle mücadele için 14 kural açıklamış, “ellerinizi sık sık su ve sabun ile en az 20 saniye boyunca ovarak yıkayın” kuralını da en başa eklemiştir. Bize sürekli “ellerinizi yıkayın” önerisinde bulunuyorlar ama sadece el yıkamayla virüse karşı mücadele edilemez. Üstelik gece gündüz iliklerine kadar sömürülen işçilerin tuvalete gitmelerine bile izin verilmezken, nasıl olacak da işçiler ellerini sık sık yıkayacak? Yoğun çalışma temposu altında pestili çıkan işçi, nasıl olacak da virüse karşı önlem alabilecek? Yemekhanelerin böcek kaynadığı, yemeklerden kurt çıktığı, tuvaletlerin temizlenmediği, kısacası en temel sağlık önlemlerinin alınmadığı koşullarda işçilerin bireysel tedbirleri yeterli olamaz!

Ülkemizde her yıl 2 bine yakın işçi iş cinayetlerinde yaşamını kaybediyor. Çünkü işyerlerinde işçi sağlığı ve güvenliği önlemleri alınmıyor. 2016’da “Sanayinin Geliştirilmesi ve Üretim Desteklenmesi” adıyla geçirilen yasayla iş güvenliği yasasının kimi maddeleri bir kez daha ertelenmişti. 50’den az çalışanı olan az tehlikeli işyerlerinde iş güvenliği uzmanı ve işyeri hekimi çalıştırma zorunluluğu 2020 yılının Temmuz ayına bırakılmıştı. Yani şu anda 10 milyona yakın işçinin çalıştığı işyerlerinde iş güvenliği uzmanı ve işyeri hekimi bulunmuyor. Yeni koronavirüsün yayılmasına karşı sert önlemler aldığı iddia eden AKP iktidarı, nedense milyonlarca işçinin işyeri hekimi olmadan çalıştığını gündeme getirmiyor.

Virüs salgını karşısında kalabalık ortamlardan uzak durma uyarısı yapılıyor; mitingler, toplantılar, etkinlikler



iptal ediliyor, okullar tatil ediliyor ama her ne hikmetse havalandırmaların dahi çalışmadığı fabrikalarda, işyerlerinde “üretim tam gaz” deniliyor. İşçiler üretim bantlarında dip dibe uzun saatler çalıştırılıyor. Üstelik kayda değer hiçbir önlem alınmıyor, işyerlerinde dezenfektan malzemeleri ve hatta koruyucu maskeler bile bulunmuyor. Sözde önlemler listesi açıklayan siyasi iktidar, işyerlerini denetlemiyor.

Covid-19 bir sınıf sorunu ve mücadele konusudur

Kâra dayalı kapitalizm tam anlamıyla aşağılık bir sistemdir. Sermaye sınıfı, Covid-19’u fırsata çevirmenin, esnek çalışmayı daha fazla yaygınlaştırmanın, ücretsiz izinleri ve işten atmaları meşrulaştırmanın peşindedir. Türkiye’de şimdiden yüzlerce işçi, koronavirüs bahane edilerek işten atılmıştır. Asla unutmayalım, yalanlara kanmayalım: Hastalık toplumsaldır ve ancak toplumsal olarak yenilebilir. İşçi sınıfı örgütlü olursa, işyerlerinde ve toplumsal hayatın diğer alanlarında gerekli önlemlerin alınmasını sağlayabilir. İşçi sınıfı örgütsüz olduğu müddetçe sermaye sınıfının hiçbir saldırısına yanıt veremez. Nasıl ki işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliği bir sınıf sorunu ve mücadele konusuysa, Covid-19 hastalığı da bir sınıf sorunu ve mücadele konusudur. İşyerlerinde gerekli önlemlerin alınması için birleşmeli, haklarımızı aramalı, taleplerimizi hayata geçirmek için mücadele etmeliyiz. İşçi sınıfının bağışıklık sistemini güçlendirecek olan örgütlülüğü ve sermaye sınıfının yalanlarına karşı uyanık olmasıdır!

Salgının önlenmesi için en başta sağlık hizmetlerinin kapsamı genişletilmeli, sağlık hizmetlerine ulaşım kolaylaştırılmalı ve parasız olmalıdır. İlaç tekellerinin çıkarları değil emekçilerin sağlığı esas alınmalıdır. Covid-19 dâhil bu tür hastalıklara karşı geliştirilen aşılarda ve ilaçlarda ücretsiz sunulmalıdır. DİSK’in açıkladığı önlemler bir an önce hayata geçirilmelidir:

1. Koronavirüs salgını süresince işten çıkarmalar (suçlu çıkarmalar dışında) yasaklanmalıdır.
2. İşsizlik sigortası ödeneğinden yararlanma koşulları kolaylaştırılmalıdır. İşsizlik sigortası ödeneği alabilmek için son üç yılda 600 gün çalışma koşulu virüsle

mücadele döneminde 90 güne indirilmelidir.

3. Koronavirüs salgını süresince işsiz kalanların ve gelir kaybına uğrayanların elektrik, su, doğalgaz, iletişim temel ihtiyaçlarına ilişkin faturaları ile kredi borçları ertelenmelidir.
4. Okulların tatil süresine paralel olarak 15 yaşından küçük çocuğu olan çalışan anne babalardan birine kamuda idari izin özel sektörde ise ücretli izin verilmelidir.
5. Kamu ve özel sektör ayırımı olmaksızın risk grubu çalışanlara gelir kaybı olmaksızın izin verilmelidir.
6. Kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan hamileler, yasal süt izni kullananlar, engelliler, 60 yaş ve üzerinde olanlara verilen idari izin, özel sektörde de ücretli izin olarak uygulanmalıdır.
7. Koronavirüs kapsamında verilen ücretli izinler yıllık ücretli izin hakkından mahsup edilmemelidir.
8. Salgınla mücadele döneminde 14 gün olarak öngörülen karantina hali, SGK ve Bakanlık tarafından “hastalık hali” kapsamına alınmalı ve bu sürede çalışanların gelir kaybı önlenmelidir.
9. İşten çıkarmalar ve ücretsiz izinler yerine kısa çalışma ödeneği ve ücretli izin uygulaması yaygınlaştırılmalıdır. Çalışma sürelerini azaltmak zorunda kalan, salgın süresince kapanan, üretim veya hizmeti azaltan işyerleri için İşsizlik Sigortası Fonu kapsamındaki Kısa Çalışma Ödeneği uygulaması başlatılmalıdır. Mevzuatta yer alan zorlayıcı sebep tanımı koronavirüs için derhal uygulanmalıdır.
10. Hijyen ve ısınma bu virüsten korunmanın şartlarından biridir. Her eve belli bir miktar içme suyu ve doğalgaz parasız olarak sağlanmalı, geçmiş borçlar nedeniyle su ve doğalgaz kesintileri yapılmamalı ve kesilmiş olanlar derhal açılmalıdır.
11. Emekliler koronavirüse karşı en kırılgan gruptan birini oluşturmaktadır. Emeklilerin düşük gelirleri virüse karşı korunmalarını zorlaştırmaktadır. Bu çerçevede asgari ücretten düşük gelir ve aylık alan emeklilere koronavirüsle mücadele döneminde aylık ek 1000 TL destek ödemesi yapılmalıdır.
12. 65 yaş üstü yaşlılık aylığı alan kişilere de ek korona desteği ödenmelidir. ■

Kapitalizm Bir İsrاف Düzenidir

Her şeyin kâr amacıyla üretildiği, alınıp satıldığı kapitalist düzen tam da bu nedenle bir israf düzenidir aynı zamanda. Emegimizi, zamanımızı, doğayı, ürettiklerimizi heba eder bu düzen. Üretim amacı toplumun ihtiyaçlarını karşılamak değil de kâr etmek olduğundan, üretilen nesnelerin satıldıktan sonra kullanılıp kullanılmadığının, ne kadarının çöpe atıldığının hiçbir önemi yoktur. Önemli olan daha fazla, daha fazla satın alınması ve sermaye sahibine kâr sağlamasıdır. Kâr getirdiği müddetçe üretilmeye devam eder, kâr getiriyorsa üretilmez. Bu gerçeği yaşamımızın her alanında görürüz. Görürüz görmesine ama gündelik yaşamın sıkıntılılarıyla boğuşurken, başka bir alternatifin mümkün olamayacağını düşünürüz. Sanki hep böyleydi ve hep böyle olmak zorundadır.

Bu israf düzeni hem zamanımızı, hem de ürettiklerimizi nasıl çarçur ediyor, emekçi kadınların yaşamını nasıl çileli hale getiriyor bir bakalım. Emekçi kadınların bir günü sadece işyerinde çalışmakla geçmiyor, mesai evde de devam ediyor. Yemek yapılması, bulaşıkların yıkanması, çocukların bakımı, çamaşır, temizlik derken kendimize ayırabileceğimiz zamanımız kalmıyor. Çoğu zaman da çocuklarımıza bakacak kimse olmadığı için çalışmıyoruz. Böylesi bir yaşam bizi fena halde tüketiyor. Bir de işin maddi boyutu var elbette. Her evde tencere kaynamak zorunda! Gelirimizin büyük bir kısmı mutfak masrafına ayrılıyor. Buna rağmen yeterince dengeli ve sağlıklı beslenemiyoruz. Kısacası ev işlerinin ve çocuk bakımının her evde ayrı ayrı yapılması, kadının sırtına yıkılması kendimize ayırabileceğimiz zamanı çaldığı gibi, maddi olarak ciddi bir yük oluşturuyor. Bedenen de yorucu ve yıpratıcı oluyor. Üstelik çoğu kez çalışmamızı, hayata karışmamızı, yeteneklerimiz ve ilgi alanlarımız temelinde gelişmemizi engelliyor.

Hepimiz olanaklarımız ölçüsünde zaman zaman dışarıda yemek yiyoruz. Lezzetli ve kaliteli yemeklerin olduğu bir restoranda yemek yedikten sonra eve gittiğimizde yemek pişirme derdinin olmaması, tezgâhta biriken bulaşık görmemek ne kadar keyifli oluyor değil mi? Aynı şeyi ev işleri, çamaşır ya da çocuk bakımı için düşünelim. Evimizi temiz ve derli toplu tutmak için harcadığımız zaman bize kalsa ya da çocuklarımızı bırakabileceğimiz

güvenilir, fiziksel ve zihinsel gelişimlerine yardımcı olacak nitelikli kreşler olsa ne kadar rahat olurduk, değil mi? Çocuklarımızın bakımının yapıldığı, yeteneklerinin geliştirildiği, oyunlar oynadıkları kreşlerin, eğitim alanlarının ve parkların iç içe olduğu bir kompleks düşünelim. O zaman hem çalışabilir hem de işten kalan zamanı kendimize, kendi gelişimimize ayırabilir, mutlu olurduk.

Belki bazılarımız “bunlar kulağa iyi hoş geliyor da mümkün değil ki” diyecektir. Evet, her şeyin kâr amaçlı üretildiği bir düzende böyle bir şey ancak para karşılığında olur. Nitekim patronlar bu işleri biz emekçilere ücret karşılığında yaptırıyorlar. Sermaye sahipleri için evlerinin temizliği, çocuklarının eğitim ve bakımı, akşama ne yemek yapılacağı, bunca işin altından nasıl kalkılacağı hiç sorun değil. Bizim için imkânsız görünen şey onlar için sonuna kadar mümkündür.

Oysa bundan 100 yıl önce, birleşen işçilerin sermaye sahiplerinin iktidarını devirdiği ve kendi iktidarlarını kurduğu Rusya’da, bütün bunlar tüm işçi ve emekçiler için mümkün hale gelmişti. Ev işleri, çocuk bakımı toplum tarafından üstlenilmiş, bu hizmetler ücretsiz olarak sağlanmıştı. Kentlerde ortak yemekhaneler, ortak çamaşırhaneler, kreşler kurulmuş, ev işlerinin aynı mantıkla yapılması sağlanmıştı. Bir işte çalışarak topluma katkıda bulunan bütün emekçiler bu toplumsal hizmetlerden yararlanıyorlardı. Üstelik bu yöntem sadece zaman ve emek gücü tasarrufunu değil gıda ve enerji gibi temel ihtiyaçların tasarrufunu da sağlamıştı. Kaynakların, doğanın hoyratça yağmalanmasının da önüne geçiliyordu. İnsanlar kendi evlerinin dışına çıkabiliyor, kültür kurumlarında bir araya gelmenin, topluma karışmanın hazzını yaşıyordu. Düşünebiliyor musunuz, bugünle kıyaslandığında teknolojinin çok geri olduğu bir ülkede, yüz yıl önce yapılmıştı bunlar!

Bugün teknoloji azımsanmayacak kadar ilerlemiş durumda. Ev işlerinin ve çocuk bakımının sadece kadının görevi olmaktan çıkarılıp toplumsallaştırılması için bütün maddi imkânlar mevcut. Bunun yapılabilmesinin önündeki tek engel her şeyi kâr amacıyla üreten, toplumu buna göre şekillendiren, zihinlerimizi kendi çizdiği sınırlara ve kalıplara hapseden kapitalist sömürü düzenidir. ■

Ezgiler ve Halk Destanları İnsanlığın Anadilidir!

İnsanlığın tarihi uzun ve çileli... İnsanlık, uzun yolculuğunda her zaman ileri gitmemiş elbet. Yoluna engeller çıkmış, gerilere savrulmuş. An gelmiş bir arpa boyu yol gitmiş, an gelmiş onlarca yılda sağlanan değişimleri birkaç yıla sığdırmış, sıçramalı bir ilerleme kaydetmiş.

Ama sömürücü egemenler, tarihi kendi çıkarları temelinde yazmışlardır. Kitaplar koca orduların başındaki kralardan, demir zırlı şövalyelerden, fetihten fetihe koşan padişahlardan, güzeller güzeli sultanlardan söz ediyor. Ekin biçen köylünün, devasa piramitleri ve sarayları inşa eden emekçinin, cevheri çıkararak madencinin varlığı ve sesi yok. Ancak üreten ve doyuran eller, bildiği yol ve yöntemlerle kendi tarihini gelecek kuşaklara aktarmaya çalışmış. Destanlarını anlatmaktan, türküsünü söylemekten, sömürüye karşı mücadele vermekten bir an olsun vazgeçmemiş. Bin kere ölmüş fakat her gün doğan evlatlarının kulaklarına ninnilerini, masallarını fısıldamış. Zalimin zulmünü anlatmış, düşlerini evlatlarına miras bırakmış. Ezgiler ve emekçi halk destanları sınırları aşmış, duvarları delmiş, adeta halkların ortak sesi olmuş. Emekçi halkın acılarını, sevinçlerini, özlemlerini nesilden nesile taşıdığı sözlü tarihi olmuş.

İnsanlık doğadaki seslerin taklit edilmesiyle ortaya çıkan ilk ezgilerle aynı dilde konuşmuş, doğaüstü olaylarla süslenmiş masalarda yeryüzü cennetini yaratmanın hayalini kurmuştur. İnsanın insanı sömürmediği bir dünya hayali, destanlarda/masalarda ve ezgilerde dile gelmiştir. Sınırların ve devletlerin olmadığı çağlardan bugünlere aktarılan, her aktarımda yeni çağlardan ve kavimlerden de birer parça alan bu sözlü ürünler, aynı zamanda insanlığın ortak aklı, kolektif hafızasıdır. *İnsan topluluklarının ortak bir dili haline gelen halk destanları, masallar ve ezgiler insanlığın anadilidir.* İşçi sınıfının şairi Nâzım Hikmet, Anadolu masallarını kendi bakış açısından yeniden yorumladığı Sevdalı Bulut adlı kitabında şöyle yazar: “Dillerin üstünde bir dil olan musiki bile bütün milletlerin, bütün eşyaların, bütün kültür seviyelerinin ortak malı değildir daha. Oysa masal bütün milletlerin, bütün yaşların ve kültür seviyelerindedir. En koyu Arap sanılan bir masalı, Japon yahut İngiliz hemen anlar ve hemen sever.

Rus ister işçi, ister kolhozcu, ister atom bilgini olsun, en koyu Türk masasının tadına hemen varır. Masallar insanlığı kaynaştırır.”

Bir ayakkabıcının oğlu olan Danimarkalı Andersen’in 1805’te halk hikâyelerinden esinlenerek yazdığı o meşhur masalarda, zengin ile fakir çatışması, adalet ve yoksulluk temaları işlenir. Dilden dile çevrilmiş, kuşaktan kuşağa aktarılmıştır Andersen masaları... Grimm kardeşlerin (Jacob ve Wilhelm) Almanların sözlü tarihinden derlediği masalarda, zor koşullara rağmen mücadele edilmesi gerektiği öğütlenir. Ortadoğu ve Anadolu coğrafyasındaki masalarda, halka acı çektiren zalimler bir gün mutlaka cezalarını çekerler. Egemenlerin boyunduruğu altında ezilen halklar için masallar ve ezgiler umut kaynağıdır. Bütün halkların iyiliğe, adalete, akla ve aydınlığa olan hasreti kimi zaman fantastik kahramanlarla kimi zaman en gerçekçi, en yalın dizelerle karşımıza dikilir.

İrlandalı yoksul halkın açlığını ve acılarını anlatan ezgiler, aynı zamanda coşkulu ritimleriyle yaşama olan inancı ve umudu anlatır mesela. Arap halkların diktatörlere olan öfkesi ile Latin Amerika halklarının isyanları şarkılarda can bulur. Dilden dile söylenen ezgilerde zalimlerin saltanatının elbet bir gün yıkılacağı muştulanır. Aynı bizdeki gibi: “Yürü bre Hızır Paşa/ Senin de çarkın yıkılır/ Güvendiğin padişahın/ O da bir gün devrilir!” Pir Sultan Abdal’ın bu mısralarında dile gelen sadece Anadolu halklarının umutları değildir. Bu dizeler, dünyanın başka diyarlarında dillendirilen ezgilerin de konusudur.

Deneyim ve derslerle dolu masallar, karanlığı yırtan ezgiler insanlığın ortak düşlerini bugüne taşır. Geçmişten bugüne emekçi insanlık; sömürsüz, savaşız, eşit ve özgür bir dünya kurmak için mücadele veriyor. Belki eski devirlerde bu hayali gerçekleştirmenin koşulları yoktu ama sanayi devriminden sonra her şey değişti. İnsanlık, yeryüzü cennetini kurabilecek gerçek olanaklara kavuştu. Sömürünün ve savaşların olmadığı bir dünya, artık hayal değil. Son 200 yıldır bu yolda çok büyük adımlar atılıyor. Bugün dünya meydanlarını dolduran emekçi halklar, meydanlarda karanlığa karşı özgürlük şarkıları söylüyor. Yapmamız gereken şey, kapitalist sömürü düzenine son vermektir. ■



İspanya ve İtalya: İşçi Sağlığını Hiç Sayarak Üretim Dayatmasına Karşı Grev!

Yeni tip koronavirüs birçok ülkede etkisini gösteriyor. Buna karşılık devletler ve patronlar bu hastalığa karşı gerçek önlemler almaktan çok uzakta. Kaliteli ve ücretsiz sağlık hizmeti sunmak, iyi beslenmek için ücretlerin yükseltilmesini sağlamak gibi gerçek önlemler yerine emekçilere “el yıkamak, kalabalığa girmemek” gibi tavsiyeler veriliyor. Çoğu Avrupa ülkesinde OHAL ilan edilirken, ordu işbaşına çağrılıyor. Yaratılan korku atmosferinde emekçiler belirsizliğe itilirken, bu yeni hastalık ile baş başa bırakılıyor. Karantina ilan edilmesine rağmen, yasaları çiğneyen patronlar üretimin durmasını istemiyor. Patronların kâr hırsı işçi sağlığını hiçe sayıyor!

Bu ülkelerden biri olan İspanya’da, Bask bölgesinde üretim yapan Mercedes-Vitoria fabrikasında çalışan işçiler, yönetimin üretime devam etme dayatmasına karşı 17 Martta üretimi durdurdu. Ülkede hayatını kaybedenlerin sayısı 500’ü aşmış durumda. Ancak sermaye sınıfı işyerlerinde gerekli önlemleri almıyor. İşçiler ya çalıştırılıyor ya da ücretsiz izine çıkartılıyor. Üretim hattında 5 bin işçinin, toplamda ise yaklaşık 12 bin işçinin çalıştığı Mercedes’te Covid-19 testi yapılan bir işçinin hasta olduğunun anlaşılması üzerine 23 işçi karantina altına alındı. Buna rağmen

yönetim üretimin devam etmesi için binlerce işçiyi çalışmaya zorladı. Mercedes işçileri, bu zorlamaya üretimi durdurarak yanıt verdi. “Güvensiz çalışma koşullarına hayır!” diyen işçiler, gerekli önlemlerin alınmasını istiyorlar.

Mercedes işçilerinin yanı sıra dünya genelinde e-ticaret devi olan Amazon şirketinin İspanya’da ve İtalya’daki işçileri, şirketin işçi sağlığını hiçe saymasına karşı greve çıktıklarını ilan ettiler. Amazon depolarında çalışan İtalya’da iki işçinin, İspanya’da ise 3 işçinin test sonucunun pozitif çıkmasına rağmen şirket yönetimi karantina kararına uymuyor. Üstelik işçiler salgının öncesine göre çok daha ağır koşullarda, uzun saatler çalışmaya zorlanıyor.

İşçiler internet üzerinden alışverişin artmasının çalışma saatlerini uzattığını ve bu temponun hem fiziksel hem de zihinsel olarak yıkıcı olduğunu belirtiyorlar. Tepkiler karşısında şirket Mart sonuna kadar isteyenlere ücretsiz izin vereceğini duyurdu. Ancak bu kararın ikiyüzlülük olduğunu söyleyen işçiler, kira ve faturaları ödemek zorunda olduklarını belirttiler. Ücretsiz izinlerin aileleriyle birlikte aç kalmaları anlamına geldiğini belirten işçiler, hem patronlardan hem de hükümetten gerçek çözümler istiyorlar.

Dünya Meydanlarında 8 Mart Coşkusu

2020’de de dünyanın dört bir yanında milyonlarca emekçi kadın, sömürüye, savaşa, toplumsal cinsiyet ayrımcılığına, şiddete, adaletsizliğe, işsizliğe ve yoksulluğa karşı 8 Mart coşkusuyla alanlardaydı! Eşitlik ve özgürlük mücadelesinin sembolü olan 8 Mart’ta, emekçi kadınlar kapitalist egemenlere seslendi: “Boyun eğmiyoruz, mücadele ediyoruz!”

Endonezya

Başkent Jakarta’nın merkezinde toplanan Endonezyalı emekçi kadınlar hükümet sarayına yürüdüler. “Erkeklerden değil, ataerkillikten nefret ediyorum” yazılı dövizler taşıdılar. Kadına yönelik şiddetin kaynağının devletin ve sömürü düzeninin ataerkil yapısından kay-

naklandığını haykırdılar. Cinsiyet ayrımcılığını körükleyen yasaların kaldırılmasını, emekçi kadınlara iş imkânı yaratacağı iddia edilen ama esnek çalışmayı yaygınlaştıran düzenlemeler içeren torba yasanın gündemden çekilmesini talep ettiler. “Kadına yönelik şiddeti meşrulaştıran devlettir” diyen emekçi kadınlar tıpkı Irak’ta olduğu gibi erkek işçilerin desteğini alarak eylemlerini büyüttüler.

Şili

Şilili milyonlarca işçi ve emekçi geçtiğimiz aylarda hayat pahalılığına ve eşitsizliğe karşı kitlesel protestolar başlatmış, gençler, emekçi kadınlar bu gösterilerde en ön saflarda yer almıştı. Şilili emekçi kadınların düzenlediği kalabalık ve coşkulu gösteriler tüm dünyada emekçi kadınlara ilham vermişti. 8 Mart’ta da 1 milyondan fazla emekçi kadın başkent Santiago’da bir araya gelerek taleplerini ve bu düzene karşı öfkelerini dile getirdi. Emekçi kadınlar, 9 Martta ise genel greve katılarak mücadelelerini büyüttüler. İşçiler iş kıyafetleriyle, öğrenciler ise üniformalarıyla başkent sokaklarında bir araya geldiler, Devlet Başkanı Piñera’nın ofisine yürüdüler. Kadına yönelik şiddete karşı mücadele şiarları yükselten emekçi kadınlar, eşitlik taleplerini yinelediler.

Arjantin

Ekonomik krizin ağır sonuçlarıyla yüz yüze olan emekçi kadınlar, 8 Mart’ta bir araya gelerek “Krizin faturasını ödemeyi reddediyoruz” dediler. Emekçi kadınlar sorumlusu olmadıkları krizin bedelinin kendilerine ödetilmesini protesto ettiler. Krizin asıl sorumlusunun emekçileri ve ülkeyi yağmalayan iktidar ve patronlar sınıfı olduğunu belirttiler. Kadınlar eşitlik, kadına yönelik şiddetin son bulmasını ve ücretsiz kürtaj hakkının yasalaşmasını talep ettiler.

Meksika

Günde ortalama 10 kadının öldürüldüğü Meksika’da, kadına yönelik şiddetin ve istismarın son bulması için talepler yükseltildi. On binlerce emekçi kadın, başkent Mexico City’de sokakları doldurdu. “Özgür ve güvende değiliz” diyen emekçiler, yaşamları için mücadele etmek zorunda olduklarını dile getirdiler. Her fırsatta kadın emeğini hiçe sayan ve aşağılayan kapitalistlere ve iktidar sahiplerine tepki gösterdiler. Meksikalı emekçi kadınlar da

9 Martta grevdeydi. Kamu ve özel kesimde çalışan emekçiler işlerine, öğrenci kadınlar ise okullara gitmeyerek hayatta tuttıkları yerin büyüklüğünü gösterdiler.

Almanya

Berlin başta olmak üzere pek çok şehirde binlerce kadın “grevdeyiz” diyerek alanlardaydı. Berlin’de “Eğlence günü değil, mücadele günü” pankartıyla yürüyen kadınlar, artan ırkçı ve faşist saldırılara karşı öfkelerini haykırdılar. Irkçılık ve ayrımcılığa karşı mültecilerle dayanışmayı güçlendirme çağrılarını yaptılar. “Kadınların mücadelesi insanlığın mücadelesidir” diyen kadınlar, daha iyi ücret ve güvenceli çalışma için mücadele edeceklerini belirttiler. 8 Mart’tın tarihsel önemine değinilen konuşmaların yapıldığı mitinglerde, yılın her gününün mücadele günü olduğu ve daha iyi bir dünya için sendikalarda, mücadele örgütlerinde bir araya gelmenin önemi vurgulandı.

Pakistan

Pakistan’da da tüm baskı ve tehditlere rağmen binlerce emekçi kadın meydanlara inerek, toplumsal cinsiyet ayrımına, kadına yönelik şiddete, eşitsizliğe karşı sloganlar yükseltti. 8 Mart yaklaşırken bazı mahkemeler yürüyüşlerin engellenmesi için kararlar çıkarmaya çalıştı. Bazı dini gruplar kadın eylemlerinin şiddetle bastırılmasını talep etti, 8 Mart karşıtı mitingler düzenledi. Emekçi kadınlar her şeye rağmen “Aurat March” olarak adlandırılan yürüyüşlerini gerçekleştirdiler. Coşkulu sloganlarla toplumsal cinsiyet eşitliği ve asgari ücretin yükseltilmesini talep ettiler.

Türkiye

Türkiye’de de dünyanın pek çok ülkesinde olduğu gibi emekçi kadınlar sömürüye, savaşa, işsizliğe, yoksulluğa ve cinsiyet ayrımcılığına karşı öfkeli. Artan baskılara rağmen bu yıl da Türkiye’nin onlarca şehrinde emekçi kadınlar öfkelerini haykırmak, taleplerini dile getirmek için meydanlarda, sokaklarda yerlerini aldılar. İstanbul Kadıköy’de gerçekleşen mitingde krizin yükünü, savaşı ve eşitsizliği protesto ettiler. 8 Mart akşamında ise İstiklal Caddesi’nde yürümek isteyen kadınlar her yıl olduğu gibi bu yıl da polis şiddeti ile karşı karşıyaydılar. Ancak tüm baskı ve zorbalığa rağmen kadınlar taleplerini haykırmaya devam ederek dirençlerini ortaya koydular. ■





Hayır mı Şer mi?

Facebook'un kurucusu Mark Zuckerberg, Microsoft'un sahibi Bill Gates, dünyanın en iyi yatırımcısı olarak tanınan Warren Buffet ve diğer sayılı zenginler... Dünyanın en zenginlerinden olan bu isimler zenginliklerinin yanı sıra "hayırseverlikleriyle" de biliniyor. Büyük çoğunluğu ABD'li olan bu ultra zenginlerin "bağışladıkları" milyar dolarlar burjuva medyanın dilinden düşmüyor. Bu hayırseverler yerlere göklere sığdıramıyor. Gelir eşitsizliğinin ve servet uçurumunun en yoğun yaşandığı ABD ile de sınırlı kalmayan hayırsever zenginlerin bu "jest"leri, dünyanın dört bir yanında insanların gönlünü fethediyor. Peki, medyada sürekli pazarlanan bu haberleri, servetlerini bağışlayan zenginlerin "hayırseverlikleri"ni hayra mı yormalı şerre mi?

Gazetelerin manşetlerini süsleyen milyon dolarlık bağışlar, "yoksullukla mücadele", "açlık ve kuraklığa çözüm", "erişilebilir bir toplum", "yaşanabilir bir dünya" gibi afili cümlelerle servis ediliyor. Ama milyar dolarları bulan ve rekor üstüne rekor kıran bağışlar her ne hikmetse ne yoksulluğu azaltıyor ne çevre felaketlerini önüyor ne de dünyayı daha yaşanabilir hale getiriyor. "Hayırseverlik dünyayı değiştirebilir!" gibi süslü cümlelerle bağışlarını duyuran bu ultra zenginler, aynı zamanda doğanın talanı ve milyonların sömürüsü üzerine kurulu bu düzen sahipleridir. Nasıl olur da bu ikiyüzlüler dünyayı kurtarabilir? Örneğin geçtiğimiz günlerde dünyanın en zengin insanı, Amazon'un kurucusu ve CEO'su olan Jeff Bezos, iklim değişikliğiyle mücadele için 10 milyar dolar bağışladığını açıklamıştı. Ağır çalışma koşullarıyla bilinen Amazon'da çalışan işçiler ise, yakın bir zaman önce iklim felaketine doğrudan katkıda bulunan şirketin iklim krizindeki rolüne dikkat çekmişlerdi. Amazon yönetimi, işçileri yıldırma, korkutmaya çalıştı ve işten atmakla tehdit etti. Ne insanlık ne de onların eliyle yok edilen doğa Bezos'un ve diğer zenginlerin umurundadır! Peki, allanıp pullanarak sunulan milyar dolarlık bağışlar nereye gidiyor, neye hizmet ediyor?

Dünyanın her yanında benzer uygulamalar içeren vergi kanunları, özellikle ABD'de bağışçılara ve vakıflara teşvikler, hatırı sayılır vergi indirimleri sağlıyor. Emekçiye cehennem zengine cenneti tattıran vergi sistemi, bu

ultra zenginleri hayır işlemek için birbirleriyle yarış yapar hale getiriyor. Öyle ki ABD İç Gelirler İdaresi (IRS) tarafından onaylanan yardım kuruluşlarına yapılan bağışlar, hem gelir vergisinden muaf tutuluyor hem de yüzde 40'a yakın vergi indirimini sağlıyor. Vergi sisteminin kendilerine sağladığı avantajı sonuna kadar kullanan zenginler, hayır adı altında yaptıkları milyar dolarlık bağışları yine kendilerinin kurdukları vakıflara, şirketlere yapıyor.

Örneğin Bill Gates servetinin büyük kısmını Bill ve Melinda Gates Vakfı'na, Jeff Bezos iklim kriziyle mücadele adı altında açıkladığı bağışı kendi kurduğu Bezos Dünya Fonuna, yine en hayırsever zenginlerimizden olan Michael Dell milyarlarca dolarını Michael ve Susan Dell Vakfı'na bağışlamıştı. Mark Zuckerberg ise sahip olduğu Facebook hisselerinin yüzde 99'unu hayır amacıyla bağışladığını duyurmuş, tüm dünyada cömertlik abidesi olarak sergilenmişti. Oysa Zuckerberg servetini Chan Zuckerberg Girişimi adı altındaki sınırlı sorumlu şirkete aktarmıştı. Zuckerberg, vakıf gibi hayır kurumlarından farklı olarak bu şirket aracılığıyla kâr amaçlı yatırımlar yapabilecek, siyasi kurumlara yine vergi matrahından düşerek bağışta bulunabilecek ya da bu sermayeyi farklı politik çıkarlar uğruna kullanabilecek. Böylelikle kendi kontrolleri altında olan bu şirket veya vakıflar aracılığıyla para zenginlerin sağ cebinden çıkıp sol cebine giriyor. Bu yolla hayırsever zenginler milyonların gözünde şirin görünürken sırtlarındaki vergi yükü de ciddi miktarlarda azalıyor. Bir taşla birçok kuş!

Vergi kanunlarının sağladığı avantajlardan faydalanmak yetmezmiş gibi kanunların etrafından dolanarak vergi kaçırarak vergiden kaçınan tepedeki zenginlerimiz vergi matrahlarını düşürecek bin bir yolla neredeyse vergi ödemez hale geliyor. Gerçek vergi yükü ise dünyanın her yanında işçinin, emekçinin sırtına biniyor. Kapitalistler, kendi yarattıkları sorunların kendi pazarladıkları "iyilikler" ya da "hayırlar" ile çözüleceği aldatmacasına sarılırken yapılan "bağışlar"ın miktarı arttıkça dünyadaki gelir eşitsizliğinin boyutu artıyor, zengin ile fakir arasındaki uçurum derinleşiyor. İnsanlığa hayrı değil şerri dokunan kapitalist sistem, dünya işçi sınıfı tarafından uçurum kenarında alaşağı edilmeyi bekliyor! ■

Bir Fare Kapanı Öyküsü

■ Gebze'den bir petrokimya işçisi

Evvvel zamanlardan birinde, bir çiftlikte duvardaki çatlaktan bakan fare, çiftlik sahibi ile karısının bir paket açtıklarını gördü. “İçinde yiyecek mi var?” derken, bir baktı ki paketten çıkan bir fare kapanıydı. Hemen bahçeye koşup alarm verdi: “Evde kapan var! Evde kapan var! Bir şeyler yapalım!” Tavuk gıdıklayıp, kafayı kaldırdı ve “fare kardeş, bu senin için ciddi bir sorun olsa da beni ilgilendiren bir tarafı yok ne yazık ki! Ben her gün yumurtamı veriyorum, görevimi yerine getiriyorum, çiftçi benden memnun, hem ben olmasam kim yumurta verecek onlara?” dedi. Tavuk, yerdeki buğday tanesini alıp başını gururla yukarı dikti ve uzaklaştı.

Fare dönüp bu sefer koyuna; “evde kapan var, evde kapan var, bir şeyler yapalım!” dedi. Koyun fareye üzülse de konuyla pek ilgilenmedi. “Vah vah, üzgünüm fare kardeş, emin ol senin için dua edeceğim. Ama elden ne gelir? Hem biliyorsun, çiftçi beni sever. Bu sabah sütümü sağarken ve yünümü kırarken başımı okşadı” dedi.

Fare hayal kırıklığı ve çaresizlik içinde, bu kez öküz yöneldi: “Evde kapan var! Evde kapan var! Ne olur yardım edin, kapandan kurtulalım” diye bağırdı, nefes nefese. Öküz, cüssesinin verdiği güvenle, tepeden tepeden konuşmaya başladı: “Oo, fare kardeş senin için çok üzülüm ama burnumu sokacağım bir şey değil ne yazık ki. Biliyorsun çiftlikteki en güçlü hayvan benim. Ben olmasam kim tarlayı süreceksin ve o kadar yükü kim taşıyacak. Ben çiftçinin eli ayağıyım. Benim için bir tehlike yok. Hem ben çiftçiye karşı gelemem. Sen de dikkatli ol, kapana yaklaşma yeter” dedi. Öküzlüğün öküzü bu durumdan sonra yakıştırdığı rivayet edilir.

Fare arkadaşlarını durumdan haberdar etmek için her yolu denemişti. Ancak hepsi de sorunu sadece farenin sorunu olarak gördükleri için konuyla ilgilenmemişlerdi. Yalnızlık ve terk edilmişlik hissi içindeki fare kapana karşı tek başına mücadele etmek zorundaydı.

Bir akşam evde alışılmadık bir ses duyuldu. Sanki kapan, avının üzerine kapanmıştı. Çiftçinin karısı sesi duyup koşmuş, karanlıkta kapana zehirli bir yılanın kuyruğunu kaptırdığını görmemişti. Yılan da kadını ısırılmıştı. Çiftçi yılan ısırmasıyla zehirlenen karısını hemen hastaneye götürmüştü. Allah'tan karısı ölmemiş ama eve ateşli ve hasta olarak dönmüştü.

Eee, ateşli ve hasta bir insana ne pişirilir? Sıcak bir tavuk suyu çorbası. Yumurta verdiği için konumuna pek güvenen ve vazgeçilmez olduğu zannına kapılan tavuk, oracıkta kesiliverdi; bir güzel pişirildi, çorbası hasta kadına içirildi. Heyhat! Kadın bir türlü iyileşemiyordu. Çünkü zehir bağışıklık sistemini geçertmişti. Eş dost ahbap gelince hasta ziyaretine, çiftçi de sofraya koyunu çıkarmak zorunda kaldı. Böylece koyunun yünü de onu kurtarmadı. Ne yazık ki çiftçinin karısı iyileşemedi ve hakkın rahmetine yürüdü. Cenaze öyle kalabalık öyle kalabalık oldu ki, konukları doyurabilmek için bu sefer sıra öküze geldi. Çiftçi kibirli öküzü de kesiverdi.

Gel haberi kimden verelim! Bu arada, eve kapan gelince yardım çılgınlıkları atan fare, ona yardım etmeyen dostlarının başına gelenleri korku dolu gözlerle yuvasının deliğinden izledi. Fare çok kederlenmişti. Dünya nasıl garip bir yerdi; bireysel gücüne, cüssesine güvenen ve birlikte hareket etmeye yanaşmayanlar kaybetmişti. Demek ki mesele ne kadar cüsseli ve işe yarar olduğun değildi. Günü geldiğinde, efendi için bunların hiçbir hükmü kalmıyordu. Dayanışma, el birliği, dostluk hayatın temeliydi ve fare bunu çok iyi anlamıştı.

Ölümden dönen ve tüm olup biteni gördükten sonra adeta kemale eren fare dostumuz; yavrularına, dostlarına, karşısına çıkan herkese bir tamam anlattı yaşadıklarını. Dinleyen herkes farenin yaşadıklarından ders çıkardı. Bu hikâye dilden dile yayıldı, insanlara ulaştı ve sonunda bir işçinin dilinden İşçi Dayanışması gazetesinde basıldı. Ol hikâye şudur ki, bireycilik bıçağın altına götürür ve dayanışma hayatın temelidir! ■



Yolsuzluk ve Yolunu Bulmak

■ Mersin'den bir işçi

2018 ve 2019 boyunca pek çok ülkede işçiler, emekçiler sokaklara döküldüler. Çünkü işsizliğe, yoksulluğa, zamlara, pahalılığa çok öfkeliydiler. Elbette yoksul halkın iliğini kemiğini kurutan egemenlerin yolsuzluklarına da. “Yolsuzluk” yetkiyi kötüye kullanmak, yasalara aykırı iş yapmak yani yoldan çıkmak anlamına geliyor. Yolsuzluk yapmaya, toplumun meşru saymadığı yollarla çıkar elde etmeye de “yolunu bulmak” deniyor. Yani “yolunu bulmak” için “yoldan çıkmak” gerekiyor! Yolsuzluk; devletin, iktidarın, yetkinin dümenini elinde tutanların marifetidir.

Yoldan çıkanlar, yolunu bulanlar, işçilerin, emekçilerin alın teriyle, vergileriyle biriken paraları hortumlayanlar bu memlekette de hiçbir zaman eksik olmamıştır. Mesela işçi sınıfını ezmek için yapılan 12 Eylül darbesinden önce MESS başkanlığı, darbeden sonraysa başbakanlık yapan Turgut Özal “benim memurum işini bilir” demekten, rüşveti meşrulaştırmaktan geri durmamıştı. Devlet katında iş gördürmeyi kolaylaştırmak için rüşvete başvurmak, ihaleler yoluyla sırtını devlete dayamak, yağlı ihalelerle zenginleşmek, “hediyeler” almak adeta gelenek haline getirildi.

Patronlar sınıfı işçileri sömürerek sermaye biriktirir, zenginliklerine zenginlik katar. Emekçilerin vergileriyle dolan kasalar da sanki egemenlerin, siyasetçilerin, bürokratların “babalarının malıdır.” Sıra emekçilerin yaşam kalitesini arttıracak hizmetlere gelince siyasi iktidarlar “devletin kasası” boşmuş gibi davranırlar. Fakat kendileri söz konusu olunca bu kasaları boşaltmak için muhakkak bir yol bulurlar, yani yollarını bulurlar. Kapitalizm var oldukça “yolsuzluk” da olmaya devam edecek.

Düzen onların düzeni olduğu için egemenler, yolsuzluğu yalnızca kanun ve nizamdan ayrılarak yapmıyorlar. Öyle yasalar çıkarıyorlar ki “yolsuzluk” yapmaya bile gerek kalmadan emekçi sınıfları soyup soğana çeviriyorlar, yollarını buluyorlar. Mesela işçiler için kurulmuş olan işsizlik fonunda biriken paraları yasa çıkararak patronların kasalarına aktarmaya, yolunu bulmaya kim yolsuzluk di-

yebilir ki? Öyle ya, kanun yoluyla yapıldıktan sonra veren ağam alan paşam! Kızılay Başkanı Kerem Kınık ne demişti? “**Vergi kaçırmak başkadır, vergiden kaçınmak başkadır.**” Yani yolsuzluk yasalarla güvence altına alınıp “ak”lanabilir. Çocuklarımızın rızkindan kesip verdiğimiz vergileri patronlara karşılıksız kredi olarak peşkeş çekmek, devlet arazilerine yapılan şehir hastanelerine yüzde 70 doluluk garantisi vererek milyarlarca lirayı patronlara kaynak olarak aktarmak, geçiş garantisi verilen yolların, köprülerin ödemelerini karşılamak için geçmeyenlerden bile para sızdırarak yandaş müteahhitleri zengin etmek “yasal yollardan” “yolunu bulmak” değil midir?

Yani patronlara örtülü ödenekler, el altından milyarlar vermek, usulsüz ihalelerle zenginleştirmek tamam, ama bunlar riskli olduğunda, işi kanununa uydurmak, kanunu “yolunu bulmanın” yolu haline getirmek de zor değil. Örneğin AKP hükümeti işçilerin kıdem tazminatlarını fona devretmek istiyor. Kimi işçiler bunun kendi yararlarına olacağını sanıyorlar. Fakat hükümet bu yasayı çıkararak hem işçilerin işten kolayca atılmasını sağlayacak, hem de fonda biriken paraları kanun yoluyla gene patronların kasalarına aktaracak. Bu, yolsuzluk yapmadan “yolunu bulmak” değil de nedir?

Kapitalist üretim ilişkilerinin hâkim olduğu bir dünyada, kapitalistlerin çıkarları tüm toplumun çıkarlarının yani her şeyin üzerindedir. Kapitalistlerin çıkarları, özel mülkiyet ve “yolunu bulmak” bir kez yasalarla güvence altına alınıp, bin bir yolla topluma da kabul ettirildikten sonra zenginleşmenin ve yolsuzluğun her türlü yolu meşrudur artık. Yani bir yerden sonra sap ile saman; yolunda olmak ya da yoldan çıkmak birbirine karışır gider. Yolsuzluk, yolunu bulmak ve zenginleşmek için en geçerli, en kolay, en bilinen “yol” olur. Burjuvaların yasaları, patronları ve devlet bürokrasisini zengin etmenin, “yolunu bulmanın”, buldurmanın yasalarıdır artık.

Bu soygun, talan, vurgun, sömürü ve yolsuzluk düzeninden kurtulmanın yolu ise işçilerin örgütlü mücadelesiyle mümkündür. Gerisi laf-ı güzaftr! ■



Piramitleri Uzaylılar Değil Emek Yükseltti

■ Kocaeli'den metal işçisi bir kadın

Zaman zaman garip haberler yapılıyor; “piramitleri uzaylılar inşa etmiş” deniliyor. Ağzı olan konuşuyor, bu uçuk kaçık yorumlara inanmamızı istiyorlar. Hâlbuki her şey tabak gibi ortada. Nasıl ki bugünün gökdelenlerini, 77 kat yekpare camdan plazalarını, suyun altındaki, dağın tepesindeki tünelleri, yediğimiz içtiğimiz her lokmayı, son model araçları ve tabii ki uzay araçlarını emek var ediyorsa, piramitleri de emek inşa etti. Zamanın egemenleri bu amaçla on binlerce köleyi bir araya getirdiler. O günün kölelerine bugünün insanını bile şaşırtan bu yapıları yaptırdılar çünkü zenginlik, güç ve iktidar onlardaydı.

Geçmişte olduğu gibi bugün de tüm bu yapıları var eden, zenginliği üreten emeğin elbirliğidir. Ama dün kölelerin yok sayılması, insan yerine konulmaması, “konuşan alet” olarak görülmesi gibi, bugün de işçi sınıfı yok sayılıyor. O halde ordu gibi birleşen işçilerin haksızlıklara, adletsizliklere, eşitsizliklere karşı da bir ordu gibi birleşmesi, “biz buradayız” demesi, düzeni değiştirmesi gerekmez mi?

Bugün işçi sınıfının ürettiği bütün zenginliğe patronlar sınıfı el koyuyor. Bir yanda zenginlik alabildiğine büyürken, diğer yanda gündün güne büyüyen yoksulluk, acı, kahır, artan intiharlar, toplumsal çürüme oluyor. Toplumsal zenginlikten payını alamayan işçi ve emekçiler toplumsal ilişkilerin çürümesinin ağır bedellerini ödüyor. Peki, bir yanda yüzde 1'den ibaret olan patronlar sınıfı, diğer yanda yüzde 99'u oluşturan işçi sınıfı varken nasıl oluyor da bütün zenginlik bir avuç sömürücü tarafından gasp edilebiliyor?

İki bin yıl öncesine gidelim ve Roma İmparatorluğundaki köleleri bir düşünelim. Köleler, efendisinin kendisine her türlü zulmü yapmakta özgür olduğu, öldürebildiği, satabildiği, insan yerine koymadığı insanlardı. Köleler genel olarak bu durumu kaderleri olarak görüyor ve boyun eğiyorlardı. Roma İmparatorluğu köle emeği üzerinde yükseliyor, en ihtişamlı yapılar, tüneller, tarla, maden ve

efendilerin ayak işleri köleler tarafından yapılıyordu. Köle emeği Roma egemenlerine zenginlik, aşırı lüks ve ihtişam sağlıyordu. Öyle ki Roma “Ebedi Şehir” olarak adlandırılıyordu. Ama kölelerin içinde köleliğin kader olmadığını düşünen ve kabul etmeyenler de vardı. Bu kölelerin öncülüğünde birçok isyan patladı Roma'da. Bunlardan biri ve en büyüğü Spartaküs öncülüğündeki isyandı. Spartaküs'le birlikte yüz binler bir olup Roma ordusunu defalarca yenmişlerdi.

Bugünün efendileri ise patronlar sınıfı. İsimleri, giyimleri değişse bile ezen ve sömüren olmaya devam ediyorlar. İşçi sınıfının ayaklarına prangalar vurmuyorlar ama çağımızda en büyük zincir ekonomik zincirdir. İşsiz kalan işçi doğrudan açlıkla karşı karşıya kalıyor. Patronlar, örgütsüz işçilere istediklerini dayatıyorlar. Ayrıca gece gündüz demeden emekçileri zehirlemeye, yalanlarıyla beyinlerimizi doldurmaya devam ediyorlar. Onlar da tıpkı Roma İmparatorluğunda olduğu gibi sömürü düzenlerinin, kapitalizmin ebedi olduğunu ileri sürüyorlar. Piramitleri uzaylıların yaptığına inandırmaya çalıştıkları gibi, işçileri bu düzeni değiştirmenin mümkün olmadığına, kapitalizmden daha iyisi olmayacağına, insanlığın sınıfsız sömürsüz bir dünya kuramayacağına inandırmak istiyorlar.

İşçi sınıfının önderlerinin dediği gibi, “tarih sınıf savaşmaları tarihidir.” Zulüm varsa zulme boyun eğmeyenler de vardır. Dün de direnenler vardı ve yarın da olmaya devam edecek. Bugün içinde yaşadığımız düzende payımıza düşen açlık, yoksulluk, zulüm, ölüm ve yok sayılmaysa, “biz buradayız” demenin zamanı çoktan gelmiştir. Asıl güç işçi sınıfının ellerindedir çünkü bugün de dünya bizim emeğimizle dönüyor, yaşam bizim emeğimiz üzerinde yükseliyor. “Her yanı yemiş dolu” bu dünyayı cennete çevirecek inancımız da gücümüz de var. Yeter ki egemenlerin oyunlarına gelmeyelim, yalanlarına inanmayalım. ■

Tarihinde askeri faşist darbeler, kıyımlar, neo-liberal saldırılar kadar nice şanlı mücadelenin ve zengin deneyimlerin de bulunduğu Şili, yeniden görkemli eylemlere ev sahipliği yaptı. Şilili emekçilerin bu gelecek arayışı onları geçmişin ayak izlerine de götürdü. 11 Eylül 1973'teki askeri darbeden sonra yazdığı şiirde Pablo Milanés, adeta bugünü anlatıyordu. Şili'de emekçi halkın küllerinden yeniden doğacağını muştuluyor, devrim marşlarının geri geleceğini ekliyordu dizelerine...

Yeniden Sokaklarda Olacağım

Bir zamanlar kana bulanmış Santiago'nun
Sokaklarında dolaşacağım yeniden
Ve özgürleştirilmiş güzelim bir meydanda
Duracağım aramızda olmayanlara ağlamak için.

Yakan kavuran bir çölden geliyor olacağım
Ormanlardan göllerden geçerek
Ve Santiago'nun bir varoşunda
Anacağım daha önce yitirdiğim kardeşlerimi.

Yurdunu kurtarmak için az olsun çok olsun
Bir şeyler yapanların yanına katılacağım
Ve ilk kurşunları sıkacağım
Er ya da geç, ama hiç vazgeçmeksizin.

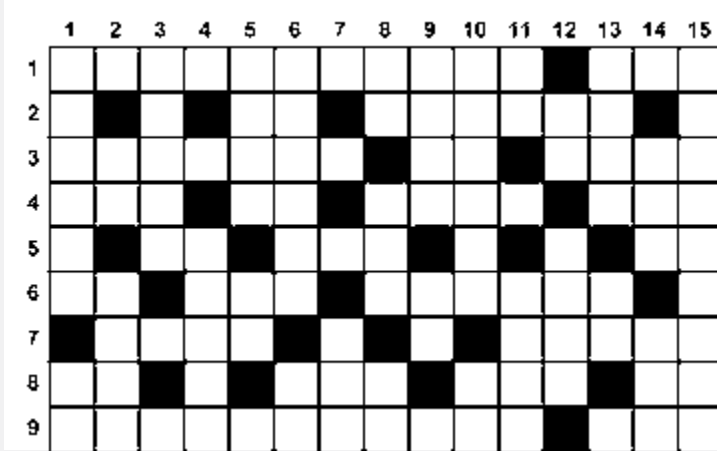
Geri gelecek o kitaplar, o türküler
Katillerin elleriyle yaktığı
Küllerinden doğacak yeniden halkım
Hesabını ödeyecek yurduna ihanet edenler.

Bir çocuk oynuyor olacak bir ara sokakta
Ve yeni arkadaşlarıyla şarkı söyleyecek
Ve bu şarkı La Moneda sarayında
Kıyılan bir hayatın şarkısı olacak.

Bir zamanlar kana bulanmış Santiago'nun
Sokaklarında dolaşacağım yeniden
Ve özgürleştirilmiş güzelim bir meydanda
Duracağım aramızda olmayanlara ağlamak için.

Pablo Milanés

İşçinin Bulmacası



Soldan Sağa

- İklim bilimi. Dip, temel, esas.
- Çok taneli bir meyvenin sessiz harfleri. Tamir.
- İkiyüzlü. Tümör. Binek hayvanlarının sırtına konulan, oturmaya yarayan nesne.
- Kalça kemiği. Beyaz. Örme işi veya biçimi. Karışık renkli.
- Neon elementinin simgesi. Sevgili. En kısa zaman dilimi.
- Gümüş elementinin simgesi. Şilili. Kediye andıran uzun ve ince bir vücudu, uzun ve bol tüylü kuyruğu olan, hem etçil hem otçul bir hayvan.
- Büyük kız kardeş. Aşırı derecede cimri.
- Rütbesiz asker. Başkaldıran. İnce ve uzun metal çubuk. Dokuzdan bir artık.
- Saptırma, kurgu, vurgunculuk. Temel, esas.

Yukardan Aşağıya

- Çin'in Wuhan kentinde başladığı söylenen, küreselleşen, toplumun korkutulup paniğe sürüklenmesi için kullanılan virüs. Notada duraklama işareti.
- İşaret. Batı.
- Başkaldırı.
- Birlikte, beraber.
- Kendi külünden yeniden doğduğuna inanılan efsanevi kuş. Viran kelimesinin seslileri.
- Türkiye'nin Avrupa kıtasındaki toprakları ile Yunanistan'ın kuzey doğusunu ve Bulgaristan'ın güneyini kapsayan bölge. Kan rengi.
- Baston.
- Eski Çin'de gür ses veren ve cinleri kaçırdığına inanılan gong. Üzerinde maden dövülen, çelik yüzeyli, demir araç. Duman lekesi.
- İnsanın kendine karşı duyduğu saygı, şeref, öz saygı. Dünyanın uydusu.
- Aynı meslek veya topluluktaki insanların ortak dilden ayrı olarak kullandıkları özel dil veya söz dağarcığı. Molibden elementinin simgesi.
- İridyum elementinin simgesi. Döndürme, çeviri.
- Kuzu sesi. Eden, yapan, işleyen.
- Büyük ve sert taş kütleli. Radon elementinin simgesi.
- Gözde sarıya çalan kestane rengi. Bin kilogramlık ağırlık birimi.
- Bulaşıcı bir hastalığın yayılmasını önlemek için belli bir bölgenin veya yerin kontrol altında tutulup giriş çıkışların engellemek.

Geçen Bulmacanın Çözümü

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1	K	E	M	A	L	T	Ü	R	K	L	E	R	A	B
2	A	D	A	L	E	Z	E	A	M	E	N	T	Ü	
3	V	E	D	A	D	Ü	B	E	L	S	A	Y		
4	E	Y	E	T	L	E	M	E	E	H	I	L	U	
5	L	A	N	E	T	C	R	Z	A	M	E	K		
6	T	I	N	N	Ü	Z	A	R	O	R	G			
7	A	Ş	Y	A	D	E	R	I	N	İ	R			
8	S	A	M	Z	A	M	K	K	I	A	Y	M	E	
9	I	D	L	I	B	N	A	M	A	N	E	V		

İşçilerin Sordukları/81

Koronavirüs ve Yasal Haklarımız

İş başa düşüyor!

Türkiye’de yeni tip koronavirüs hastalığının görülmesiyle birlikte siyasi iktidar bu salgına hazırlıklı olduğumuzu, tüm önlemlerin alındığını, diğer ülkelere örnek teşkil ettiğimizi propaganda ediyor. Elbette zengin patronlar, burjuva siyasetçiler etkin önlemler alıp kendilerini koruyorlar. Her zamanki gibi, düzenli uykularını, sporlarını, testlerini, sağlık kontrollerini, beslenmelerini ihmal etmiyorlar. Takviye önlemler alıyorlar. Mesela patron örgütleri toplantılarını artık telekonferans yöntemiyle yapıyorlar. Sıra işçilere gelince patronların aynı özeni göstermedikleri ortada! İşçi sağlığı ve iş güvenliği önlemlerini ihmal eden, iş kazalarına ve cinayetlerine davetiye çıkaran patronlar, aynı tutumu koronavirüs salgını karşısında da gösteriyorlar. İşçiler toplu taşıma araçları ve servislerle işlerine gitmeye, önlem alınmayan işyerlerinde çalışmaya devam ediyorlar. Bu nedenle işçiler haklarını bilmeli, çalışma ortamlarının ve koşullarının işçi sağlığı gözetilerek düzenlenmesini talep etmeli, bunun için birlikte mücadele etmelidir.

Yasal haklarımız neler?

- Koronavirüs salgını gibi halkın sağlığını tehdit eden durumlarda, 4857 sayılı İş Kanununun 40. maddesi gereği mücbir sebeple çalışmaya ara verilmesini istemek işçilerin hakkıdır. Böyle durumlarda patron bir hafta boyunca işçinin yarım günlük ücretini öder.
- Bir haftanın sonunda işe geri dönülmediği takdirde işçi İş Kanununun 24. maddesi uyarınca haklı nedenle iş akdini feshedebilir. **Bu durumda patron işçiye kıdem tazminatını ödemek zorundadır.** Ancak patronun işçiyi işten çıkarması durumunda işçiye hem kıdem hem ihbar tazminatı ödenir.
- İş ortamında, işçiye bulaşabilmesi muhtemel bir salgın hastalık olursa, iş akdi işçi tarafından haklı nedenle feshedilebilir. Yani işyerinde bir işçinin Covid-19’a yakalanması, yakın temasta bulunan diğer işçilere, haklı nedenle feshin yolunu açar. Ancak hasta olan kişiyle yakın temas olmaması, hastalanan kişinin rapor alarak işe gelmemesi durumunda, diğer işçiler haklı nedenle iş akdini feshedemez.
- **Patron rızasını almadan işçiyi ücretsiz izne çıkartamaz. Patronun işçinin rızasını almadan onu ücretsiz izne çıkarması işçinin iş akdini**

feshetmesi anlamına gelir. Bu durumda işçi yasal süreleri gözeterek işe iade davası açabilir. Öte yandan patron işçi ile anlaşarak onu ücretsiz izne çıkarabilir ya da onayını almadan ücretli izne çıkarabilir.

- Koronavirüs nedeniyle verilen izinler işçinin rızası alınmadan yıllık izinden düşülemez. İşçiler patronun bu uygulamasını kabul etmek zorunda değildir.
- İşsizlik Sigortası Kanununa göre patron kısa çalışma ödeneği için başvuru yapabilir. Kısa çalışma ödeneği işverenin bir hafta süreyle yarım ücret ödeme zorunluluğunun bitimiyle başlar. Kısa çalışma ödeneğinden yapılan ödemeler işçinin ileride alacağı işsizlik ödeneğinden mahsup edilebilir.

Bir emsal karar...

2009 yılında Ukrayna’dan Türkiye’ye dönmekte olan bir TIR şoförü o dönemde salgından etkilenerek domuz gribine yakalandı. Türkiye’ye giriş yapan şoför kendini iyi hissetmediği için hastaneye gitti. Üst solunum yolu enfeksiyonu tanısı konuldu. Patronu onu yeniden Ukrayna’ya gönderdi. Yolda kaza yapan şoför geri döndü ve “bir haftadır öksürük, balgam, halsizlik, 2 gündür 40 derece ateş” şikâyetleriyle hastaneye başvurdu. Domuz gribi, zatürre ve akut solunum sıkıntısı sendromu tanısıyla tedavi altına alındı. On gün yoğun bakımda kaldıktan sonra öldü. TIR şoförünün ailesi, SGK’dan ölüm geliri bağlanmasını istedi. Ancak Bakanlık müfettişi, trafik kazasının iş kazası olduğunu, oysa hastane raporuna göre ölüm nedeninin trafik kazası değil domuz gribi olduğunu belirtti. Yerel mahkeme TIR şoförünün ailesinin iş kazası iddiasını yerinde bulmayarak, ölüm geliri talebini reddetti. Temyiz üzerine dosyayı inceleyen Yargıtay ise, şoförün işveren tarafından yürütülmekte olan iş nedeniyle Ukrayna’ya yapılan sefer sırasında bulaştığı anlaşılan H1N1 virüsüne bağlı olarak daha sonra ölümünün iş kazası olarak kabul edilmesi gerektiğini belirtti. İş kazasının, gazdan zehirlenme olayında olduğu gibi, etkilerinin daha sonra da ortaya çıkabileceğini vurguladı. Sonradan oluşan zarar ile olay arasındaki illiyet bağı nedeniyle olayın iş kazası olarak kabul edilmesi gerektiğini ifade etti.

Yargıtay’ın bu kararı emsal teşkil etmektedir. Covid-19’un nüfuz ettiği bir bölgede çalıştırılması sonucu ya da işyeri içindeki çalışma arkadaşlarının taşıyıcılığı ile Covid-19 bulaşan bir işçinin durumu da kayıtlara iş kazası olarak geçmelidir. ■



Bu Zehri içmeyelim!

Eskiler ne güzel söylemiş: Ateş düştüğü yeri yakar! Yaşamayan bilmez! Yine de biz insanız, başkasının acısı ile üzülmek, kederini paylaşmak gibi hasletlerimiz var. Gel gelelim televizyonlardan, gazetelerden, ülkeyi yönetenlerden, siyasetçilerden gece gündüz dinlediğimiz yalanlar bizi zehirleyebiliyor. Egemenler o kirli dilleriyle bizi vicdansızlıklarına, ikiyüzlülüklerine ortak edebiliyorlar. Başkasının acısıyla acılanmayı unutmamıza, mağduru zalim, zalimi mağdur zannetmemize neden oluyorlar.

Mesela bugün bazı anne-babalar koronavirüs korkusuyla çocuğunun üzerine titiyor, o çocuğu sokağa çıkarmıyor. Ama aynı anne-babalar çocuğuna bir gelecek vermek için savaştan kaçan, Türkiye'ye gelen insanları anlayamayabiliyor. Yoksul emekçiler, Suriye'de savaş çıkaranlara değil, Suriyeli mültecilere öfke duyabiliyor. Savaşın nedenlerini sorgulamak yerine "niye ülkemize geldiler, burada işleri ne?" diye sorabiliyor. Türkiye-Yunanistan sınırına yığılan binlerce insanın neden orada olduğunu, ne yaşadığını düşünmeden "defolsunlar" diyebiliyor! Oysa medyanın ve ikiyüzlü siyasetçilerin zehirli yalanları olmasa elimizi vicdanımıza koyup düşünür; "kaçtılar, ülkelerini savunmadılar, defolsunlar, nankörler" demeden önce kendimizi onların yerine koymaya, yaşanan felaketi anlamaya çalışırdık.

Suriye'de 9 yıldır, kılıçlarla, kalkanlarla, tüfeklerle değil, en yıkıcı, en öldürücü, en son teknoloji silahlarla bir savaş yürüyor. Yüzlerce kilometre öteden ateşlenen füzeler yiğit, korkak, çocuk, kadın ayırmıyor. Kanlı katliam çeteleri acımasızca ölüm saçıyor. Bu savaşın arkasında Ortadoğu'yu paylaşmak isteyen emperyalist güçler ve aç gözlü bölge ülkeleri var. Bu güçler savaşın bitmesi için değil daha da harlanması için çalışıyor, dehşeti, yıkımı büyütüyorlar. Mesela dün "Emevi Camiinde namaz kılacacağız" diyerek savaşı körükleyenler bugün "şehitler tepesi boş kalmayacak" diye haykırıyorlar. Suriyeli yoksul halkın acılarını da oralara savaşa gönderilen gençlerin canını da umursamıyorlar.

Savaş başlamadan önce Suriye'nin nüfusu 22 milyondur. Bombalar koronavirüsten kat kat daha fazla can aldı. 7 milyona yakın insan hayatta kalabilmek için ülke içinde yer değiştirdi. 5 buçuk milyondan fazla insan ülke

dışına çıkmak zorunda kaldı. Türkiye'de egemenler kendi çıkarları uğruna sınırları açtılar ve milyonlarca Suriyeliyi ülkeye aldılar. Türkiyeli işçi ve emekçilere sefaleti reva gördükleri gibi Suriyeli emekçileri de kendi kaderlerine terk ettiler. İki ülkenin emekçilerini karşı karşıya getirdiler. Suriyelileri mülteci statüsüne almadılar. İşsizliğe, düşük ücretlere, yüksek kiralara, aşağılanma ve nefrete maruz bıraktılar. Sonra da Avrupa'ya şantaj yapmak için "sınırları açtık, haydi gidin" dediler. Binlerce insanı günlerce soğuk toprak üzerinde aç, susuz, battaniyesiz, tuvaletsiz beklettiler. İnsanlara önce ümit verdiler sonra o ümitleri birer birer söndürdüler.

Bugün öyle bir dünyada yaşıyoruz ki sadece Suriyeliler değil on milyonlarca insan göçmen ya da mülteci durumunda. Meksika-ABD sınırında on binlerce insan duvarları aşıp ABD'ye geçmek için bekliyor. Günyüzü görmeyen Afrika ülkelerinden, Afganistan'dan, Pakistan'dan, İran'dan çıkıp yeni bir yaşam ümidiyle Avrupa'ya, Amerika'ya gitmek isteyen insanlar engelleniyor. Küresel ısınma nedeniyle toprağı, suyu kalmayan milyonlar göçmen olup yollara düşüyor. Bu insanlar da, mülteci Suriyeliler de suçlu değil mağdurdur! Bu insanlar nankör olduklarından değil, karınlarını doyuracakları bir iş, evlatlarını gönderecekleri bir okul, gidebilecekleri hastaneler, başlarında bir çatı, evlerinde elektrik, su olsun, yaşam sürsün diye gitmek istiyorlar. Çocuklarının bomba sesleriyle bölünmeyen uykular uyumasını, güvende olmasını istiyorlar.

İnsanlar tarih boyunca bu gibi nedenlerle göç yollarına düşmüştür. Bizler de "vatan insanın doğduğu yer değil, doyduğu yerdir" demez miyiz? Pek çoğumuz iş bulamadığımız zaman büyük kentlere, bazılarımız yabancı ülkelere göçeriz. Yazın memleketlerimize gitsek de kışın daha iyi ısınabilmek, hastaneye daha kolay gidebilmek için büyük kentlere geri döneriz. Çalışmak için Avrupa'ya gidebilenlerin şanslı olduğunu düşünürüz. Bin yıl önce Orta Asya'dan Anadolu'ya göçmüş olmakla övünürüz. O halde kapitalist egemenlere değil de çaresiz insanlara öfke duymak niye?

Kardeşler, egemenler bizi aldatmak, milliyetçilikle zehirlemek istiyorlar. Gelin bu zehri içmeyelim! Gelin işçi ve emekçilerin düşmanlarının oyunlarını birlikte bozalım! ■